

Dia **FON** taal

Antwoorden**b**oek

Algemene Muziekleer

HA **V**o

Inhoud

Hoofdstuk	1	Notenbalk en sleutel	3
Hoofdstuk	2	Noten en rusten	4
Hoofdstuk	3	Intervallen	5
Hoofdstuk	4	Diatonische reeksen	6
Hoofdstuk	5	Tempo	10
Hoofdstuk	6	Dynamiek	11
Hoofdstuk	7	Uitvoeringspraktijk	---
Hoofdstuk	8	Toonladders	12
Hoofdstuk	9	Drieklanken	14
Hoofdstuk	10	Maatsoorten, twee- en driedeligheid	17
Hoofdstuk	11	Mollen en kruizen	20
Hoofdstuk	12	Harmonische structuren	21
Hoofdstuk	13	Kleinetertstoonladders	23
Hoofdstuk	14	Overzicht toonladders en toonsoorten	25
Hoofdstuk	15	Overzicht intervallen	30
Hoofdstuk	16	Ritme uitvoeren en herkennen	31
Hoofdstuk	17	Partituur, orkesten en ensembles	36
Hoofdstuk	18	Versieringen	32
Hoofdstuk	19	Tonaliteit	---
Hoofdstuk	20	Melodische structuren	---

© Peter H. Besseling. Baarn, 27 maart 2010

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Vragen en opgaven hoofdstuk 1

1. Noteer de onderstaande melodie **een octaaf lager** in de bassleutel.

2. Noteer de onderstaande melodie **op dezelfde hoogte** in de vioolsleutel.

3. a. Noteer de onderstaande melodie **op dezelfde toonhoogte** in de vioolsleutel.
b. Noteer de onderstaande melodie **op dezelfde toonhoogte** in de bassleutel.

Vragen en opgaven hoofdstuk 2

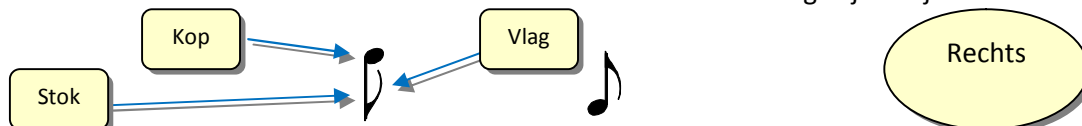
1. Waarom wordt de lengte van een noot *relatief* genoemd.

Alleen de onderlinge verhouding ligt vast.

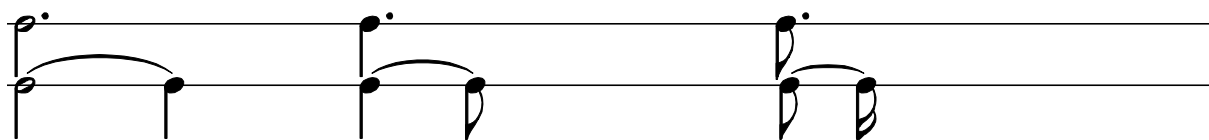
2. Waar is de *absolute* lengte van een noot van afhankelijk.

Van het gekozen tempo en de teleenheid.

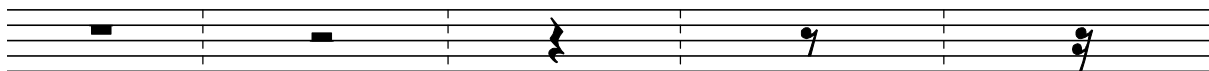
3. Noem de drie onderdelen waaruit een achtste noot bestaat. De vlag wijst altijd naar

4. Geef een andere schrijfwijze, zo kort mogelijk, voor de noten met een punt.

8. Noteer een *hele, halve, kwart, achtste* en *zestiende* rust.

9. Vul met rusten aan tot de maat volledig is gevuld.

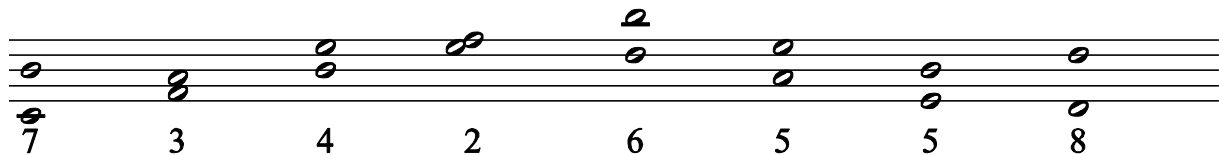

Vragen en opgaven hoofdstuk 3

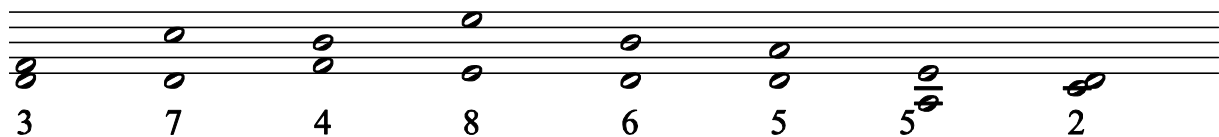
1. Benoem de volgende intervallen.

2. Noteer de gevraagde intervallen **op** de gegeven noot.

3. Noteer de gevraagde intervallen **onder** de gegeven noot.

5. Met welke intervallen begint *Zie ginds komt de stoomboot*? Analyseer de eerste hele zin. Bij voorkeur op het gehoor, controleren met je instrument.

Zie 4 ginds 1 komt 3 de 2 stoom- 1 boot 3 uit
5 Span- 1 je 3 weer 2 aan.

6. Wat gaat er fout, als je bij het begrip *interval* denkt aan een *afstand*?

- a. Het is helemaal geen afstand, want de afstand tussen twee gelijke tonen is 0
- b. Maar in tegenstelling met rekenkunde is die afstand in de muziektheorie een 1
- c. We gaan bij het berekenen van een interval uit van een begintoon, en die heet een

prime

Het nummer van de andere toon van dat interval wordt langs opeenvolgende letters genummerd, en dat nummer is dan het interval.

- d. Als je er van zou uitgaan dat het wel om een afstand gaat, is de afstand $d-d^1$ 7

- e. (want d^1 ligt zeven letters hoger), maar omdat het niet rekenkundig moet, heet hij

octaaf

(want d^1 is de achtste toon wanneer je op d begint te tellen).

Vragen en opgaven hoofdstuk 4

1. Ga bij elk van de genoteerde kwinten na hoeveel zwarte toetsen ertussen zitten.

2. Omcirkel het juiste antwoord:

- a. Het interval **Bes-f** is een zuivere / verminderde kwint (**vet** gedrukt is een **zwarte toets**).
- b. Het interval **b-fis** is een zuivere / verminderde kwint (**vet** gedrukt is een **zwarte toets**).
- c. Het interval **b-f** is een zuivere / verminderde kwint.

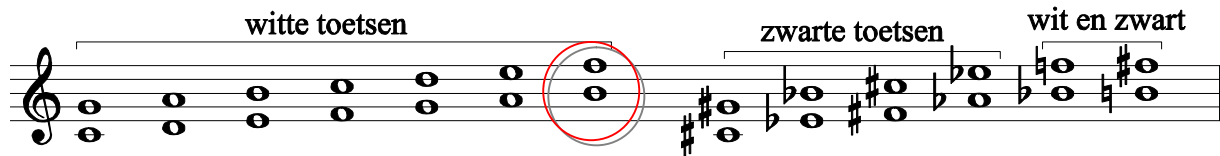
4. Klassikaal. Neem een gitaar of een viool. Welke toon hoor je wanneer je je vinger licht op een snaar drukt. Als het mogelijk is, nameten met een rolmaat o.i.d.

Snaardeel	Fret	Toon	Interval op de losse snaar
$\frac{1}{1}$		E	Prime
$\frac{1}{2}$	12	e	Octaaf (8)
$\frac{1}{3}$	7	b	Octaaf + kwint (5)
$\frac{1}{4}$	5	e'	2 octaven (8 + 8)
$\frac{1}{5}$	4	gis'	2 oct. + terts (3)
$\frac{1}{6}$	3	b'	2 oct. + kwint (5)
$\frac{1}{9}$	2	fis''	3 oct. + secunde (2)
$\frac{1}{16}$	1	e'''	4 octaven (8 + 8 + 8 + 8)

5. Klassikaal. Welke toon hoor je wanneer je de snaar helemaal indrukt. Nameten met rolmaat.

Snaardeel	Fret	Toon	Interval op de losse snaar
$\frac{1}{1}$		E	Prime
$\frac{1}{2}$	12	e	Octaaf (8)
$\frac{2}{3}$	7	B	Kwint (5)
$\frac{3}{4}$	5	A	Kwart (4)
$\frac{4}{5}$	4	Gis	Terts (3) groot
$\frac{5}{6}$	3	G	Terts (3) klein
$\frac{8}{9}$	2	Fis	Secunde (2) groot
$\frac{15}{16}$	1	F	Secunde (2) klein

6. Speel op een toetsinstrument alle kwinten en beluister deze. Welke klinkt **niet** als *Altijd is* uit het liedje *Altijd is Kortjakje ziek*.

7. Speel op een toetsinstrument het liedje *In Den Haag daar woont een graaf*, begin op *c*.

- a. Speel het liedje vervolgens een toon hoger, begin op *d*. Gebruik eerst alleen witte toetsen. Welke **toets** is verkeerd.

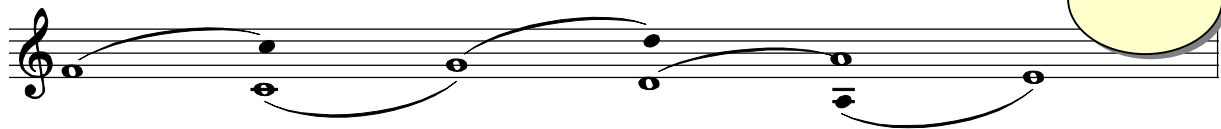
f

- b. Speel het liedje op witte toetsen, te beginnen met *f*. Welke **toets** is verkeerd.

b

- c. Blijkbaar heeft iemand verzonnen dat de toonafstanden tussen de witte toetsen niet overal hetzelfde moeten zijn. Hieronder zijn alle noten die in het liedje worden gebruikt in een andere volgorde gezet, in stappen die van noot naar noot precies hetzelfde zijn. Iedere stap die met een boog is aangegeven, is namelijk precies een

Kwint

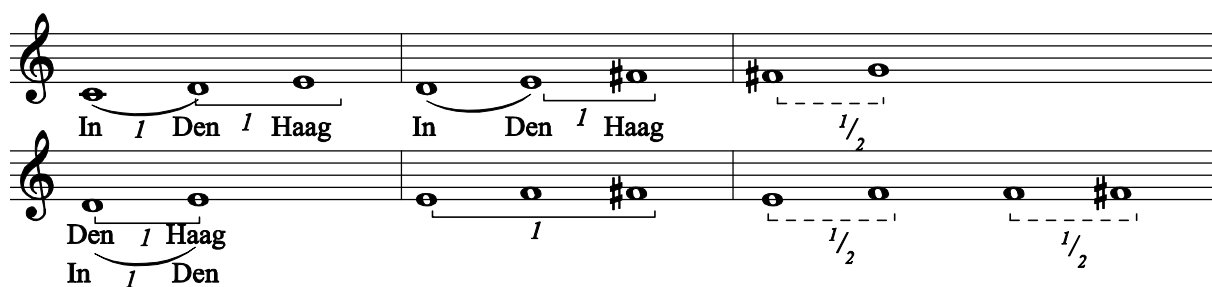
- d. De gevolgtrekking luidt dat niet de secundes *c-d*, *d-e*, *e-f* ... het principe en het uitgangspunt zijn waarop de toonladder is gebaseerd, maar stappen van een

Kwint

8. a. Speel op een toetsinstrument het liedje *In Den Haag daar woont een graaf*, begin op *c*. Daarna het liedje in D spelen.

- b. Het interval *In Den* kan dus zowel op *c-d* als op *d-e* gespeeld worden. Deze afstand moet dus precies hetzelfde zijn. We noemen dit een *hele toonafstand*. Geef dit hieronder met het cijfer 1 aan tussen de noten met een boogje.

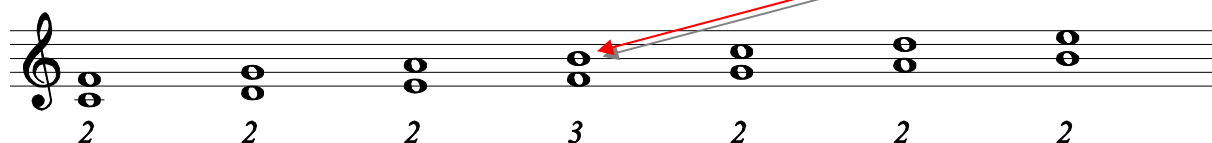

c. Het interval *Den Haag* kan zowel op *d-e* als op *e-fis* gespeeld worden. Ook deze afstand moet dus precies hetzelfde zijn. Geef op beide notenbalken aan dat de toonafstand tussen de noten met een haak 1 is.

d. Op de tweede notenbalk is *e-fis* (een hele toonafstand) opgevuld met *f*. De klank hiervan is precies halverwege tussen *e* en *fis*. Dan moet dit wel een halve toonafstand zijn. Zet $\frac{1}{2}$ onder de gestreepte haken.

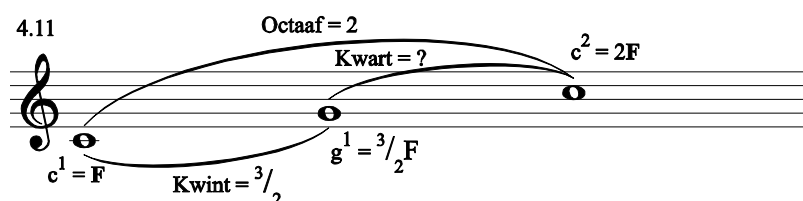
Conclusie: in ons toonsysteem komt een hele toonafstand voor tussen de stamtönen behalve waar een zwarte toets ontbreekt, daar is maar een halve. Tönen waarvan de toetsen naast elkaar liggen, hebben een onderlinge afstand van $\frac{1}{2}$.

10. Ga na hoeveel zwarte toetsen er tussen elke kwart zitten. Op welke kwart kun je **niet** het begin van het *Wilhelmus* of van *Zie ginds* spelen.

11. Bereken dat een kwint plus een kwart precies een octaaf is. Aanwijzing: stel dat de grondtoon c^1 de frequentie F heeft, dan is de kwint g^1 daarop $\frac{3}{2}F$. Het octaaf c^2 is $2F$. Kwint plus kwart is een octaaf. Optellen van intervallen betekent vermenigvuldigen van frequentieverhoudingen, dus $c^1 g^1 \times g^1 c^2 = c^1 c^2$.

$\frac{3}{2} \times \text{kwart} = 2$. Dan is de kwart $\frac{4}{3}$

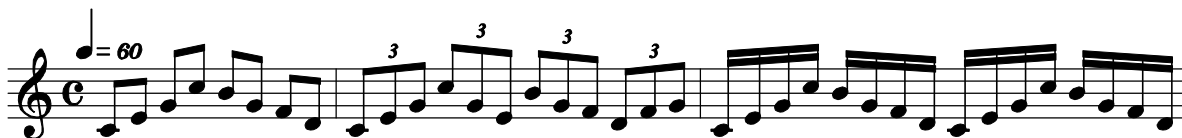
12. Welke toon klinkt op het genoemde gedeelte van de snaar wanneer je de snaar volledig indrukt op het opgegeven punt. Begin met het blauwe gedeelte. Van het gele gedeelte zijn de tonen op een gitaar niet goed mogelijk. Wel op een monochord. Probeer in te schatten welke toon het moet zijn, uitgaande van wat je bij het blauwe deel hebt gevonden. Je kunt de tonen overnemen van vraag 4 en 5.

Snaardeel	Fret	Toon	Snaardeel	Fret	Toon
$\frac{1}{2}$	12	e	$\frac{1}{2}$	12	e
$\frac{1}{3}$		b	$\frac{2}{3}$	7	B
$\frac{1}{4}$		e'	$\frac{3}{4}$	5	A
$\frac{1}{5}$		gis'	$\frac{4}{5}$	4	Gis
$\frac{1}{6}$		b'	$\frac{5}{6}$	3	G
$\frac{1}{9}$		fis''	$\frac{8}{9}$	2	Fis
$\frac{1}{16}$		e'''	$\frac{15}{16}$	1	F

Vragen en opgaven hoofdstuk 5

2. a. Wat kun je zeggen over het tempo in het verloop van deze drie maten.

Het tempo verandert niet.

- b. Wat kun je zeggen over de lengte van de noten.

De lengte van de noten wordt iedere maat kleiner.

- c. Wat kun je zeggen over de notenwaarden.

De notenwaarde wordt iedere maat kleiner.

3. Wat verandert er wanneer het ritme overgaat in dubbele notenwaarden.

Dan blijft het tempo gelijk,

maar de lengte van de noten verandert.

Vragen en opgaven hoofdstuk 6

3. Wat verstaan we onder *dynamiek*.

Onder dynamiek verstaan we het verloop van de luidheid of toonsterkte van een compositie of onderdelen daarvan.

4. a. Wat is *overgangsdynamiek*

Geleidelijke verandering van klanksterkte.

- b. Wat is *terrassendynamiek*

Verandering in klanksterkte, zonder geleidelijke overgang.

5. In welke drie hoofdgroepen kunnen dynamische tekens en termen worden onderverdeeld.

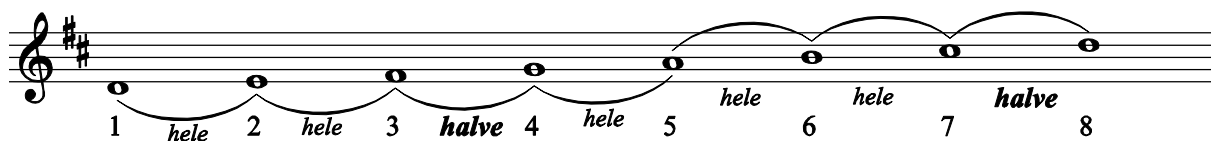
1. Algemene tekens en termen.

2. Overgangsdynamiek.

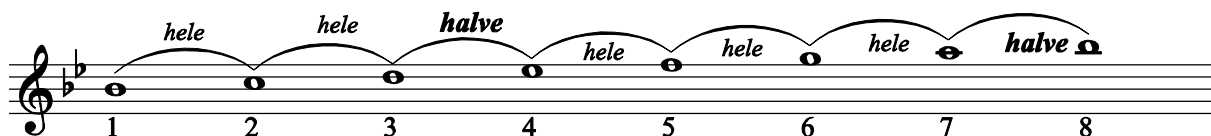
3. Accentwerking.

Vragen en opgaven hoofdstuk 8

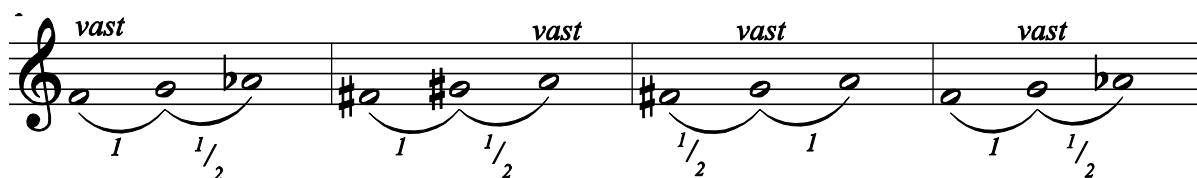
1. Bepaal bij elke stap, aangegeven met een boogje, hoe groot de toonafstand is.

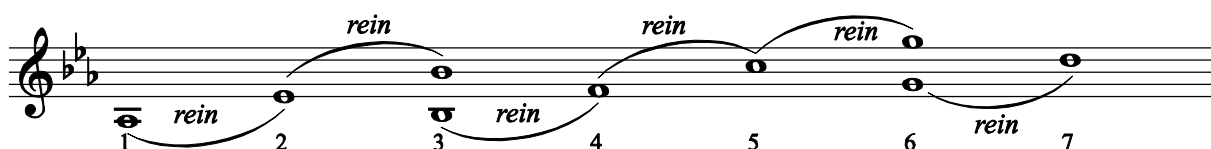
2. Bepaal bij elke stap, aangegeven met een boogje, hoe groot de toonafstand is.

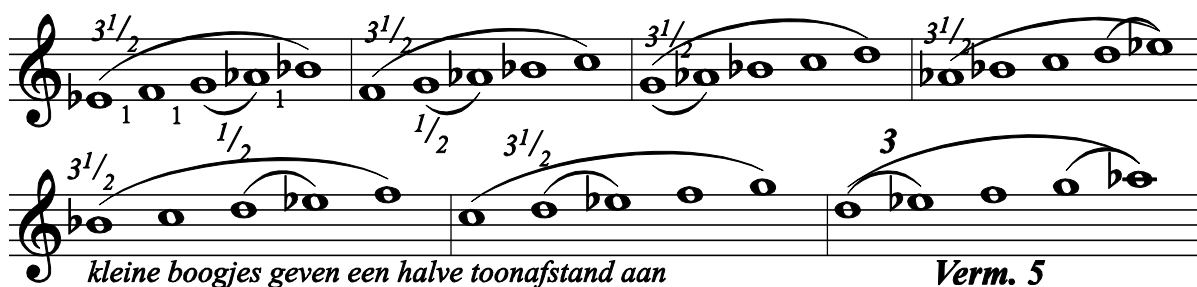
3. Zet waar nodig kruizen of mollen voor de noten om de afstanden kloppend te maken. Laat de vaste noot ongemoeid.

4. a. Laat zien dat de toonladder van Es een diatonische toonladder is. Dat controleer je door na te gaan of alle tonen met stappen van reine kwinten zijn te bereiken. Je moet nagaan of elke kwint klinkt als *Altijd is* uit het liedje *Altijd is Kortjakje ziek*. Zet hieronder een R als de kwint goed is, een V als dat niet zo is.

- b. Om de grootte van deze kwinten stuk voor stuk te bepalen, noteer je hieronder of elke stap een hele of een halve is, in de heersende toonsoort Es. Alle mogelijke kwinten in Es zijn uitgeschreven. Loop eerst alle kwinten op dezelfde manier na, en geef dan aan of de kwint zuiver (rein) is – dan is de toonafstand $3\frac{1}{2}$ – of verminderd – dan is de toonafstand 3. De eerste is al voorgedaan.

c. Tenslotte breng je het resultaat van hierboven over naar de kwinten hieronder. Als de kwint rein is (*zuiver*) geef je dat aan met de letter R, verminderd met V.

A musical staff in G minor (one flat) showing seven chords. Each chord is represented by two whole notes. Below each chord is a Roman numeral and a quality indicator (R for Rein, V for Verminderd).

Chord	Notes	Quality
I	G, B	R
II	A, C	R
III	B, D	R
IV	C, E	R
V	D, F	R
VI	E, G	R
VII	F, A	V

Vragen en opgaven hoofdstuk 9

1. Analyseer achtereenvolgens de tertsen, kwinten en drieklanken in F-groot en benoem de drieklanken. Noteer de oplossing van de verminderde kwint en de verminderde drieklank op de zevende trap.

Triads in F-groot:

- Trap 1: G (Root)
- Trap 2: K (Third)
- Trap 3: K (Third)
- Trap 4: G (Fifth)
- Trap 5: G (Fifth)
- Trap 6: K (Third)
- Trap 7: K (Third)

Roots (R) and Seventh (V):

- Trap 1: R
- Trap 2: R
- Trap 3: R
- Trap 4: R
- Trap 5: R
- Trap 6: R
- Trap 7: V

Chords:

- Trap 1: F
- Trap 2: Gm
- Trap 3: Am
- Trap 4: B $\flat$
- Trap 5: C
- Trap 6: Dm
- Trap 7: E dim

2. Analyseer de drieklanken in G, verder als vraag 1.

Triads in G-groot:

- Trap 1: G (Root)
- Trap 2: K (Third)
- Trap 3: K (Third)
- Trap 4: G (Fifth)
- Trap 5: G (Fifth)
- Trap 6: K (Third)
- Trap 7: K (Third)

Roots (R) and Seventh (V):

- Trap 1: R
- Trap 2: R
- Trap 3: R
- Trap 4: R
- Trap 5: R
- Trap 6: R
- Trap 7: V

Chords:

- Trap 1: G
- Trap 2: Am
- Trap 3: Bm
- Trap 4: C
- Trap 5: D
- Trap 6: Em
- Trap 7: F $\sharp$ dim

3. Noteer op alle noten achtereenvolgens een grote en een kleine drieklank. Eerst op de zes witte toetsen als grondtoon, daarna op de vier zwarte en tot slot de combinaties met *b(es)* en *f(is)*. De laatste zijn opmerkelijk omdat grondtoon en kwint niet **allebei** wit zijn of zwart. Bij alle andere is dat wel zo! Je hoeft alleen nog maar de kruizen of mollen te noteren, de noten staan er al.

Four staves of musical notation showing triads in G major and C minor. The first staff shows G major triads (G, B, D) and C minor triads (C, E-flat, G). The second staff continues the sequence with more triads, including some with accidentals. The third and fourth staves show further variations of the triads.

4. Dit is een bekend thema. Op welke drieklank is dit thema gebaseerd? Op de onderste regel het origineel met de *omspelingen*. Wie is de componist. Drieklank ace, dus Am. Componist: Mozart.

Musical notation for a theme in 2/4 time, featuring a melody and a bass line. The melody consists of eighth notes and quarter notes, while the bass line features a more complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes.

5. Analyseer de drieklanken van de toonsoort D-groot, maar nu als tertsenstapeling.

Musical notation showing triads in D major and C minor. The first staff shows D major triads (D, F#, A) and C minor triads (C, E-flat, G). The second staff shows the triads in a tertsenstapeling (third-stacking) format. The third staff shows the triads in a tertsenstapeling format with the word "oplossing" written above the last triad.

Een, twee, drie, vier, hoedje van, hoedje van, een, twee, drie, vier, hoedje van pa-pier.

Een, twee, drie, vier, hoed je van, hoed je van, een, twee, drie, vier, hoed je van pa - pier.

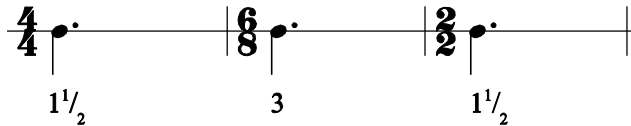
Een, twee, drie, vier, hoed je van, hoed je van, een, twee, drie, vier, hoed je van pa - pier.

Een, twee, drie, vier, hoed je van, hoed je van, een, twee, drie, vier, hoed-je van pa - pier.

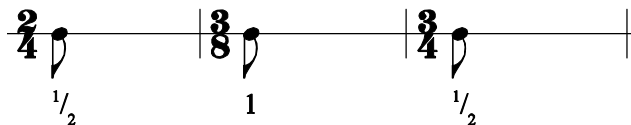
Een, twee, drie, vier, hoed je van, hoed je van, een, twee, drie, vier, hoed je van pa - pier.

Vragen en opgaven hoofdstuk 10

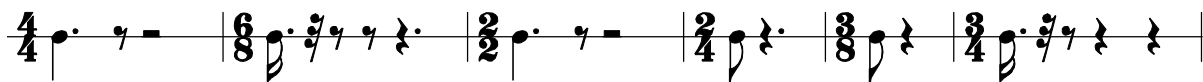
1. a. Noteer bij elke maat hoe lang een kwartnoot met punt duurt. Houd rekening met de verschillende maatsoorten.

- b. Noteer bij elke maat hoe lang een achtste noot duurt, Houd rekening met de verschillende maatsoorten.

2. Vul met rusten aan tot een volledig gevulde maat.

3. a. Noteer dit liedje in tweekwartsmaat op de middelste notenbalk.

De her-der-tjes la-gen bij nach - te, zij la-gen bij nacht in het veld.

- b. Onderaan staat een notatie in driekwartsmaat. Wat is hier vreemd aan.

De accenten vallen verkeerd, passen niet bij de woorden.

4. Waarom is het onderste cijfer van de maataanduiding altijd een macht van 2, en komt bijvoorbeeld een 3 of een 5 daar nooit voor.

De notenstamboom kent alleen een verdeling in veelvouden van twee.

5. Kan het bovenste cijfer van de maataanduiding een 13 zijn.

Ja!

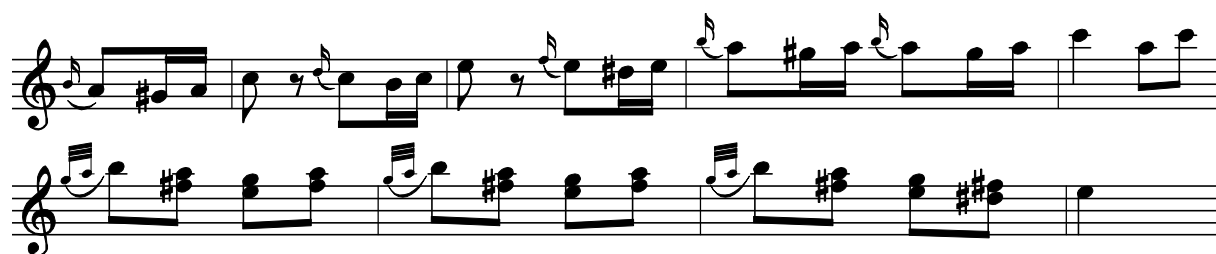
7. Hoe zijn de hoofdverdeling (aantal tellen) en onderverdeling (groepen van achtsten of achtste triolen) bij de volgende maatsoorten.

Maatsoort	Aantal tellen	Onderverdeling achtsten	Onderverdeling triolen
$\frac{2}{4}$	2	2 x 2	2 x 3
$\frac{3}{4}$	3	3 x 2	3 x 3
$\frac{6}{8}$	2	2 x 3	nvt
$\frac{9}{8}$	3	3 x 3	nvt

8. a. Wat is polyritmiek. Het samengaan van metrische en antimetrische figuren.
 b. Wat is polymetriek. Het samengaan van verschillende maatsoorten (tegelijkertijd).
9. Zet stokken aan deze achtste noten en verbind deze zodanig met waardestrepen aan elkaar, dat de juiste onderverdeling zichtbaar wordt.

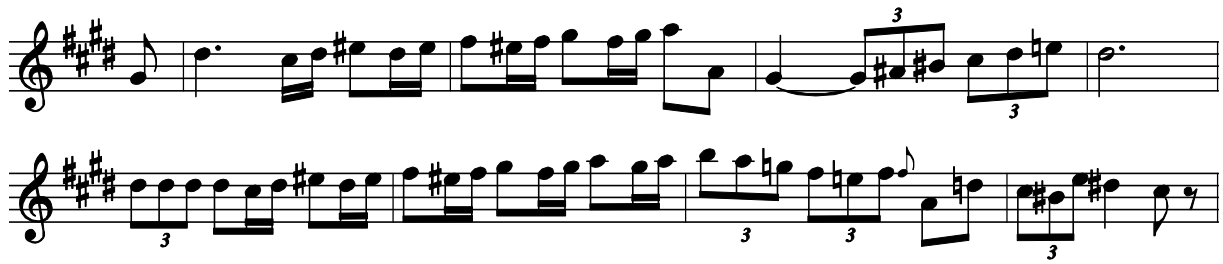
10. Noteer de maatstrepen in dit notenvoorbeeld.

11. Noteer de maatstrepen in dit notenvoorbeeld.

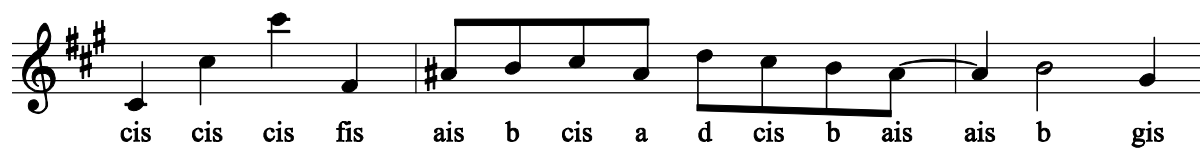

12. Noteer de maatstrepen in dit notenvoorbeeld.

Vragen en opgaven hoofdstuk 11

1. Benoem de noten.

2. Zet waar nodig een mol of een kruis voor de noot.

Vragen en opgaven hoofdstuk 12

1. Welke drieklanken staan hier. Geef aan wat de grondtoon is en of het majeur of mineur is.

2. Maak een begeleiding bij dit lied. De cijfers zijn bedoeld om je op weg te helpen. Het kan ook anders. Noteer de basnoten in de G-sleutel en schrijf de akkoordsymbolen erbij van de akkoorden die je gebruikt. Werk daarna de begeleiding uit in Finale Note Pad.

3. Noteer de gevraagde drieklank in een wijde ligging op de gegeven basnoot. Tussen elke akkoordnoot moet een akkoordnoot zijn overgeslagen.

5. Noteer een cadens in F-groot en G-groot. Ook in a-klein. Ga uit van het voorbeeld van de volledige cadens elders in dit hoofdstuk. Je hoeft alleen IV en V in te vullen. Houd je aan de *stemvoeringregels*. Noteer in Finale Note Pad.

G-groot C G/D D G

F-groot B $\flat$ F/C C F

a-klein Dm Am/E E Am

Leidtoon, harmonische toonladder!

Vragen en opgaven hoofdstuk 13

1. Ga na dat a-klein melodisch en harmonisch geen diatonische ladders zijn, en noteer je bevindingen.

In melodisch komen 2 verminderde kwinten voor (fis-c en gis-d) en een overmatige kwint (c-gis); in harmonisch komen 2 verminderde kwinten voor (b-f en gis-d) en een overmatige kwint (c-gis) Een diatonische reeks bestaat uit reine kwinten, waarbij er slechts eenmaal tussen twee tonen een verminderde kwint overblijft.

3. Transponeer *Charlie is my darling* naar a-klein, e-klein en d-klein. Noteer in Finale Note Pad.

The image shows the musical notation for the transposition of the song 'Charlie is my darling' into three keys: a-klein, e-klein, and d-klein. The notation is arranged in three groups of two staves each. The first group is for a-klein (C major), the second for e-klein (E major), and the third for d-klein (D major). Each group shows the original melody and its transposed version.

4. a. De toonsoort a-klein heeft 0 voortekens. Welke voortekens hebben g-klein (hele toon lager) en b-klein?
- b. In c-klein gebruiken we drie (3) mollen. Welke voortekens hebben d-klein, e-klein en fis-klein (telkens een hele toon hoger)?
- c. In a-klein geen voortekens. D-klein en e-klein hebben één voorteken.

Hieronder staan de grondtonen en het aantal voortekens van deze toonsoorten al afgedrukt. Noteer de juiste voortekening op de notenbalk.

The image shows the musical notation for the ground tones and the number of sharps or flats for the keys a-klein, g-klein, b-klein, c-klein, d-klein, e-klein, and fis-klein. The notation is arranged in a single staff with seven measures, each containing a ground tone and a number of sharps or flats.

5. Noteer de notennamen van e-klein eolisch.

e f i s g a b c d e _____

6. Noteer de notennamen van d-klein eolisch.

d e f g a b e s c d _____

7. Analyseer de drieklanken in c-klein harmonisch. Noteer de oplossing van de zevende trap.
Luister!

Chords: Cm, Dvm, Eb+, Fm, G, Ab, Bvm

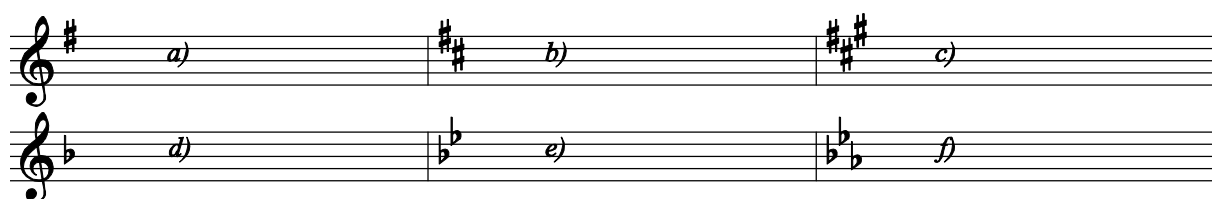
8. Analyseer de drieklanken in a-klein harmonisch. Noteer de oplossing van de zevende trap.
Luister!

Chords: Am, Bvm, C+, Dm, E, F, G#vm

Vragen en opgaven hoofdstuk 14

1. Van welke majeur- en mineurtoonsoort is dit de voortekening.

Majeur	Mineur	Majeur	Mineur
a. G	a. e	d. F	d. d
b. D	b. b	e. Bes	e. g
c. A	c. fis	f. Es	f. c

2. Noteer de eerste 3 kruizen en de eerste 3 mollen zoals ze aan de sleutel horen te staan. Ook in de bassleutel.

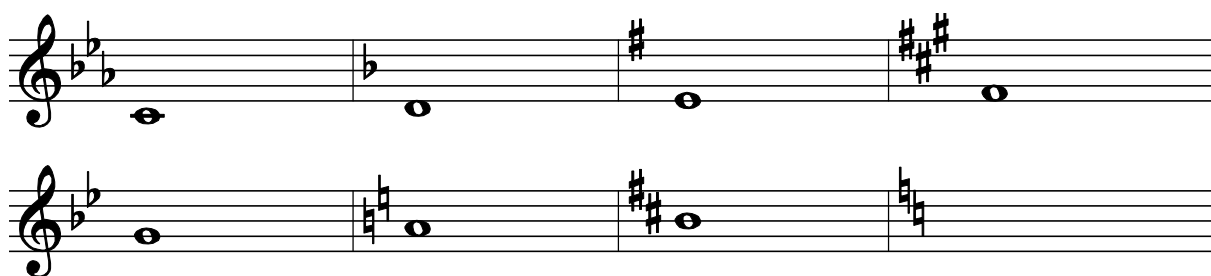
3. Waardoor is de volgorde van kruizen en mollen in de voortekening van grote- en kleinetertstoonladders gelijk?

Beide toonladders zijn diatonisch, daardoor is de verdeling van hele en halve toonafstanden gelijk, alleen verschoven.

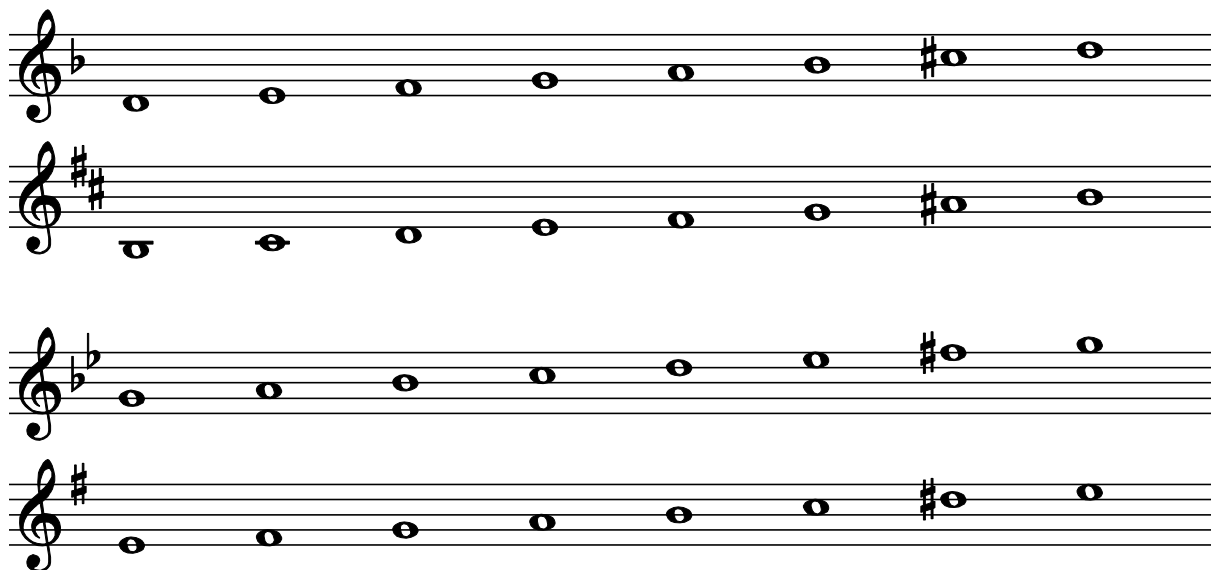
4. a. Noteer de voortekens aan de noten (**niet aan de sleutel**) voor de eerste vijf noten van A-groot en a-klein. Wat is het verschil?
- b. En tussen F-groot en f-klein?

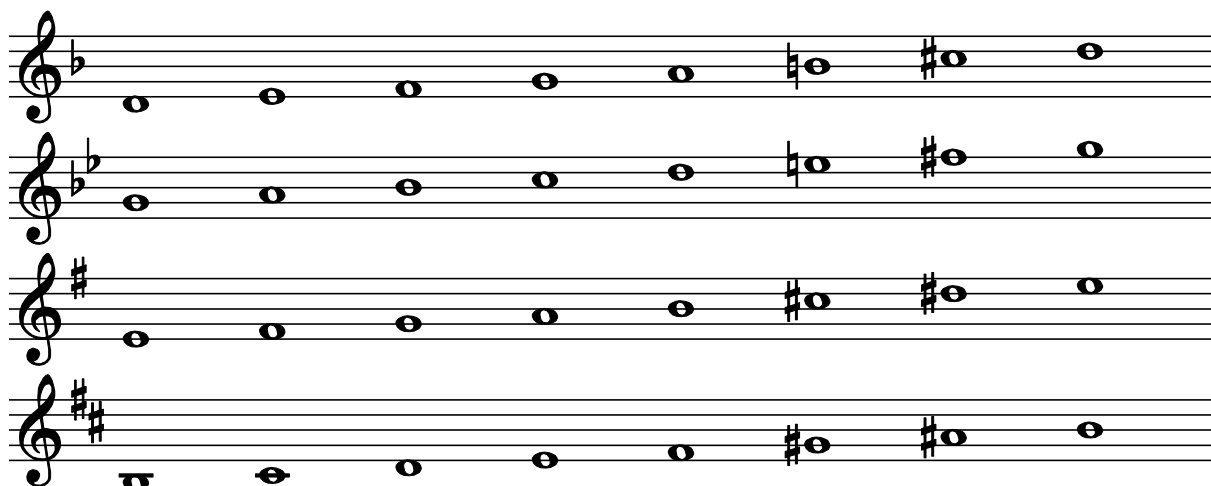
5. Noteer de voortekens van de kleinetertstoonladders. De grondtoon is gegeven.

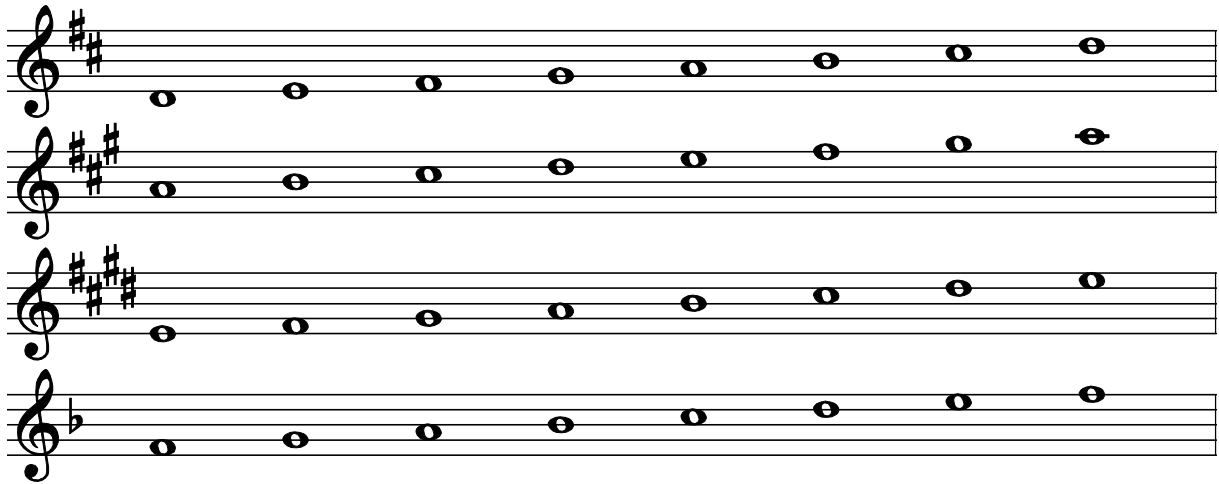
6. Noteer de volgende toonladders met de vaste voortekening aan de sleutel en de toevallige voor de noten: d- en b-klein **harmonisch**, G- en e-klein **harmonisch**.

7. Noteer de volgende toonladders met de vaste voortekening aan de sleutel en de toevallige voor de noten: d-, g- e- en b-klein **melodisch**.

8. Noteer de volgende majeuretoonladders met de vaste voortekening aan de sleutel:
D-, A-, Bes- en Es-groot.

9. a. Wat weet je van een toonladder die een kwint hoger begint dan de voorgaande.

Die heeft een kruis meer of een mol minder.

- b. Wat weet je van een toonladder die een kwart hoger begint dan de voorgaande.

Die heeft een mol meer of een kruis minder.

- c. Wat weet je van een toonladder die een toon hoger begint dan de voorgaande.

Die heeft 2 kruizen meer of 2 mollen minder.

- d. Wat weet je van een toonladder die een toon lager begint dan de voorgaande.

Die heeft 2 mollen meer of 2 kruizen minder.

10. Wat weet je van het verschil tussen de majeur- en de gelijknamige mineurtoonladder.

De voortekens van de 3^e, 6^e en 7^e toon verschillen.

11. Waar slaan de getallen 3, 6 en 7 op.

Dat is het verschil tussen een majeur- en de gelijknamige mineurtoonladder.

12. Een toonladder en zijn tegenhanger, bijvoorbeeld Bes en B, hebben samen voortekens.

7

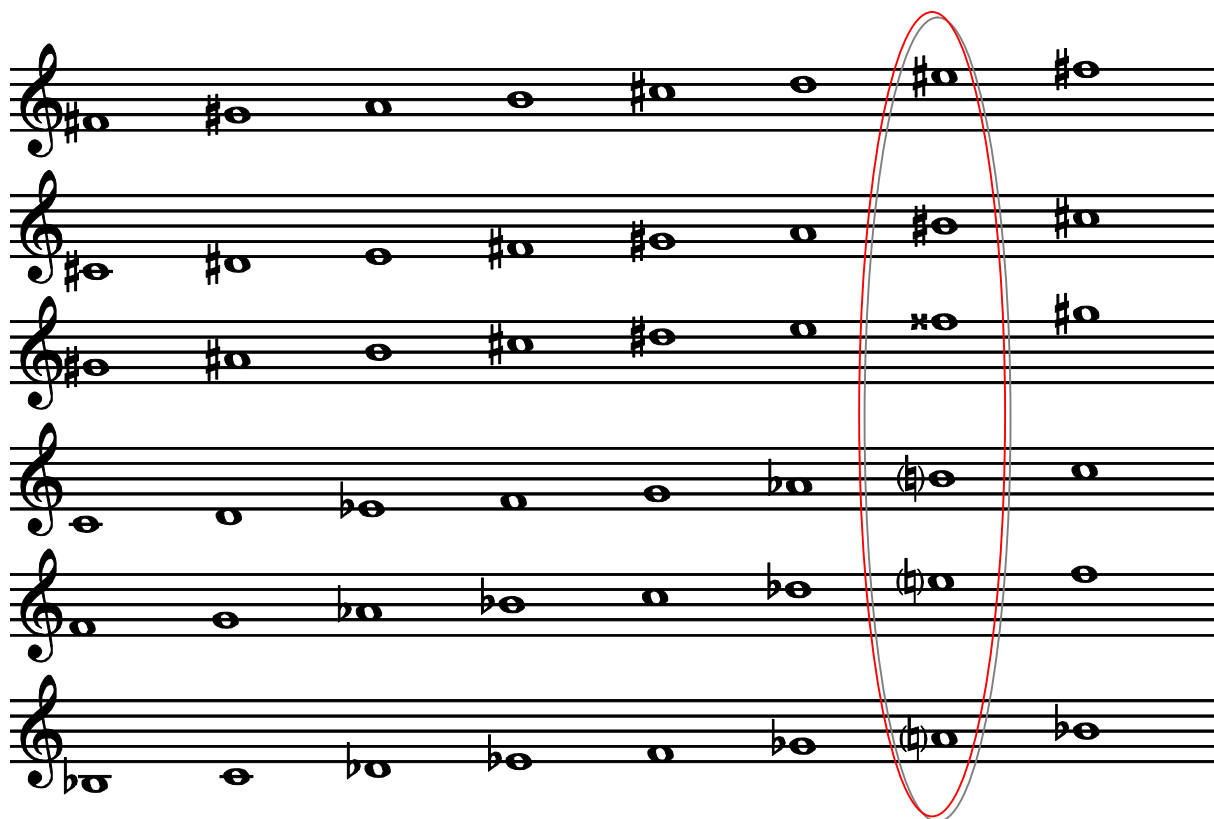
13. a. Noteer de notennamen van A-groot en a-klein melodisch.

A B C^{is} D E F^{is} G^{is} A a b v d e f^{is} g^{is} a

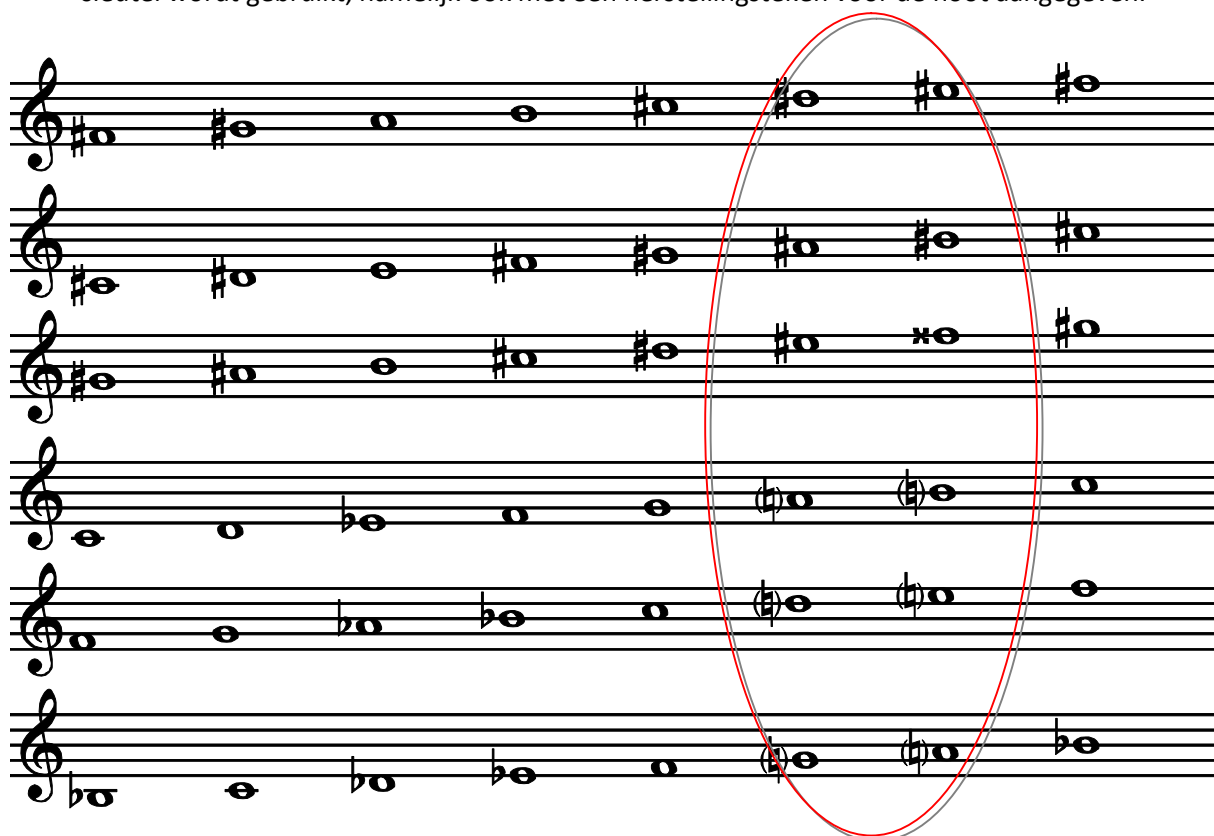
- b. Wat valt je op aan de laatste 4 noten.

Die zijn hetzelfde.

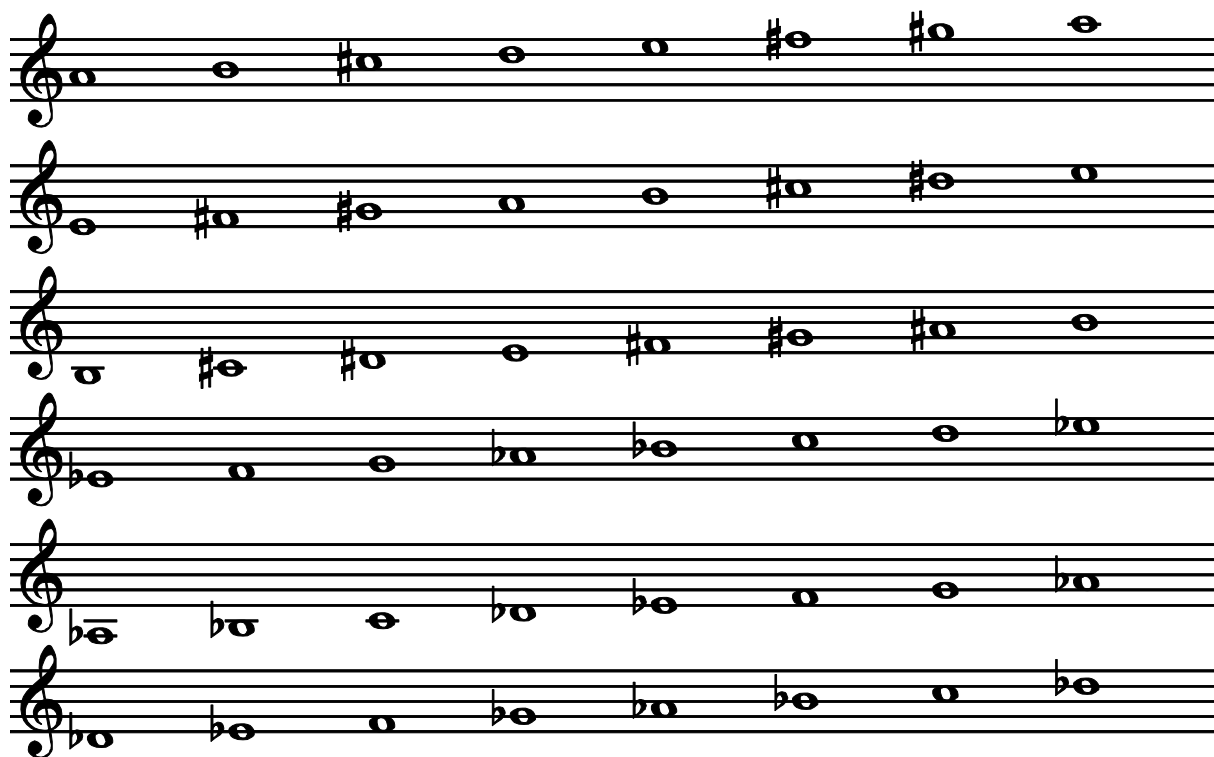
15. Noteer toonladders: fis-, cis-, gis-, c-, f- en bes-klein harmonisch. Zevende toon verhoogd.

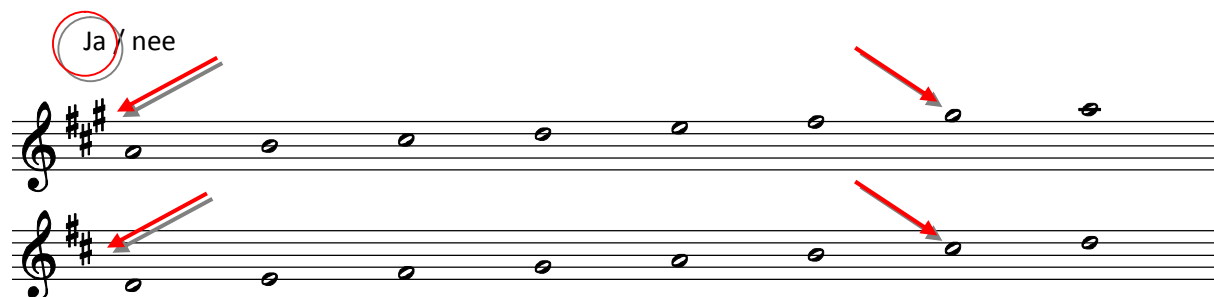
Bij de mineurladders staat voor de zevende noot een herstellingsteken tussen haakjes, om te benadrukken dat dit een *toevallige verhoging* betekent. Deze is als er een voortekening aan de sleutel wordt gebruikt, namelijk ook met een herstellingsteken voor de noot aangegeven.

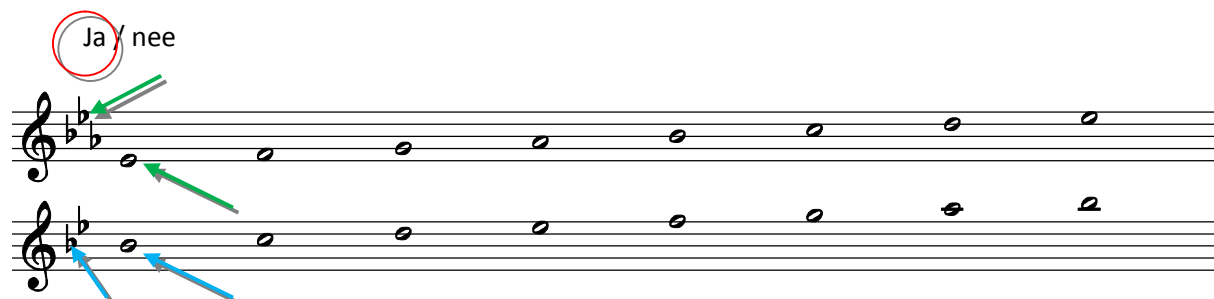
16. Noteer toonladders: fis-, cis-, gis-, c-, f- en bes-klein melodisch. Zie hierboven. De zesde en de zevende toon zijn verhoogd. Deze noten staan in de rode cirkel.
17. Noteer toonladders: A-, E-, B-, Es-, As- en Des-groot.

19. a. Het laatste kruis aan de sleutel is altijd voor de leidtoon van de toonsoort. Is dat juist?

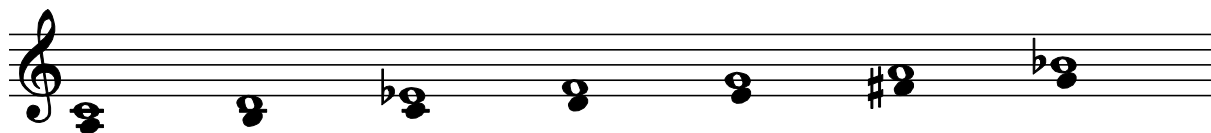
- b. De voorlaatste mol aan de sleutel geeft de grondtoon van de toonsoort aan. Is dat juist?

20. Noteer de grondtoon van de **majeur**parallel boven de gegeven grondtoon van de **mineur**toonsoort. *Mineur met dichte noten.*

21. Noteer de grondtoon van de **mineur**parallel onder de gegeven grondtoon van de **majeur**toonsoort. *Mineur met dichte noten.*

22. Welke betekenis heeft dit rijtje notennamen: g-d-a-e-b.

De grondtonen van de mineurtoonladders die telkens een mol minder / kruis meer hebben; stukje van de mineurkwintencirkel.

23. Welke betekenis heeft dit rijtje notennamen: Bes-F-C-G-D.

De grondtonen van de majeuretoonladders die telkens een mol minder / kruis meer hebben; stukje van de kwintencirkel.

24. Wat weet je van de kruizen van de toonladders in dit rijtje: C-D-E-Fis.

0, 2, 4 en 6 kruizen.

25. Wat weet je van de mollen van de toonladders in dit rijtje: C-Bes-As-Ges.

0, 2, 4 en 6 mollen.

26. Wat weet je van de kruizen van de toonladders in dit rijtje: G-A-B-Cis.

1, 3, 5 en 7 kruizen.

27. Wat weet je van de mollen van de toonladders in dit rijtje: F-Es-Des-Ces.

1, 3, 5 en 7 mollen.

Vragen en opgaven hoofdstuk 15

1. Benoem alle intervallen in D-groot. Beluister ze ook!

Exercise 1: D-groot. The intervals shown are:

- Row 1: kl2, D-groot gr2, gr2, kl2, gr2, gr2, gr2
- Row 2: gr7, kl7, kl7, gr7, kl7, kl7, kl7
- Row 3: kl3, kl3, gr3, kl3, kl3, gr3, gr3
- Row 4: gr6, gr6, kl6, gr6, gr6, kl6, kl6
- Row 5: r4, r4, r4, r4, r4, r4, ov4
- Row 6: r5, r5, r5, r5, r5, r5, vm5

2. Benoem alle intervallen in g-klein eolisch. Beluister de intervallen ook.

Exercise 2: g-klein eolisch. The intervals shown are:

- Row 1: gr2, gr2, kl2, gr2, gr2, kl2, gr2
- Row 2: kl7, kl7, gr7, kl7, kl7, gr7, kl7
- Row 3: gr3, gr3, kl3, kl3, gr3, kl3, kl3
- Row 4: kl6, kl6, gr6, gr6, kl6, gr6, gr6
- Row 5: r4, ov4, r4, r4, r4, r4, r4
- Row 6: r5, vm5, r5, r5, r5, r5, r5

3. Noteer de gevraagde intervallen **boven** de gegeven noot op de bovenste notenbalk, en noteer de gevraagde intervallen **onder** de gegeven noot op de onderste notenbalk.

Exercise 3: Interval notation. The intervals shown are:

- Row 1: kl2, gr2, kl3, gr3, r4, r5, kl6, gr6, kl7, gr7
- Row 2: kl2, gr2, kl3, gr3, r4, r5, kl6, gr6, kl7, gr7

Vragen en opgaven hoofdstuk 17

Dit fragment is een pagina uit de partituur van het tweede deel uit de *Symfonie VI* van Pjotr Iljitsj Tsjajkovskij. De vragen staan op de volgende bladzij.

3 Fl.

2 Ob.

Cl. in A

2 Fg.

Cor. in F

Tr. in A

3 Trbn.

Tbn. bas
e Tuba

Pk.

VI. I

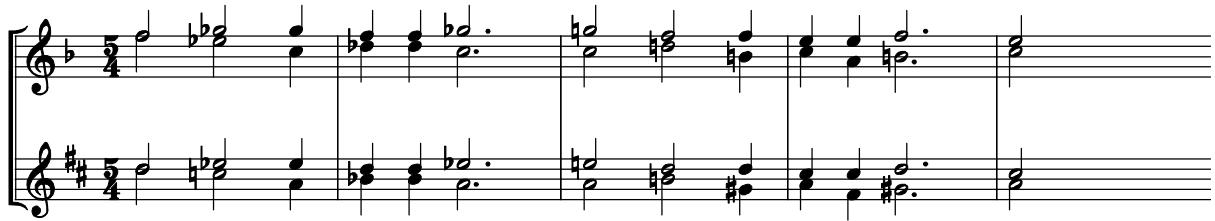
VI. II

Vle.

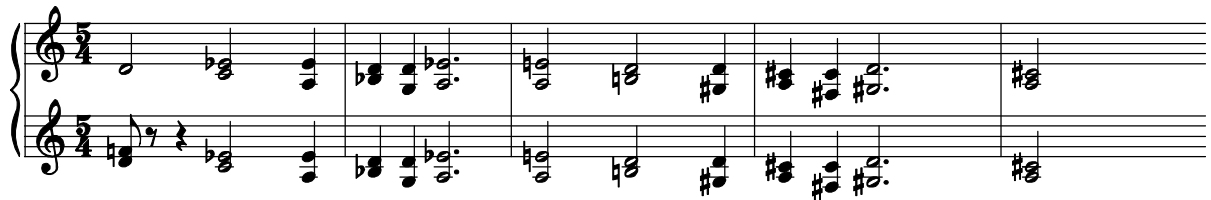
Vlc.

Cb.

1. Noteer de noten van de twee klarinetpartijen naar de werkelijke klank. Op de bovenste balk de notatie, op de onderste de werkelijke klank. Elke toon klinkt een kleine terts lager dan de notatie aangeeft.

2. Met welke instrumenten spelen zij unisono (dat is ook in octaven)?
 Klarinet 1 speelt unisono met de piccolo(fluit), fluit 1, hobo 1, hoorn 1 en 3.
 Klarinet 2 speelt unisono met fluit 2, hobo 2, hoorn 2 en 3.
3. Noteer ook de noten van de vier hoorns naar de werkelijke klank. Elke toon klinkt een kwint lager dan de notatie.

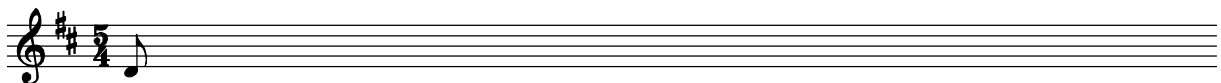
4. Met welke instrumenten spelen zij een octaaf lager, unisono mee?
 Hoorn 1 en 3 spelen unisono met piccolo, fluit 1, hobo 1 en klarinet 1, hoorn 2 en 4 met fluit 2, hobo 2 en klarinet 2.
5. Noteer de eerste noot van de contrabas naar de werkelijke klank.

6. Wat betekenen de drie streepjes door de stokken van de noten van de pauk? De streepjes geven de notenwaarde van tweeëndertigste noten aan. Dit moet worden uitgevoerd zoals hieronder aan de rechterkant genoteerd is: als een roffel.

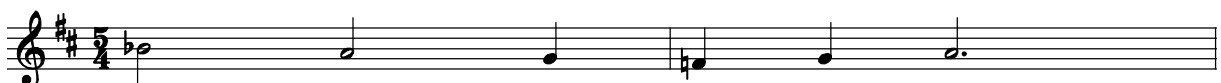
7. Noteer de eerste noot van de fagotten in de G-sleutel. Op de juiste hoogte.

8. Noteer de hele trombonepartij in de G-sleutel. Op de juiste hoogte.

9. Noteer de eerste twee maten van de altviool in de G-sleutel, op dezelfde hoogte.

10. Wat is de maatsoort? Die is vijfkwartsmaat.

11. Vergelijk de trompetpartij met de trombonepartij. Wat valt je op?
De trombones spelen unisono, een octaaf lager met de trompetten mee.
12. Kun je argumenten aanvoeren aan de hand waarvan je kunt vaststellen dat dit een romantisch symfonieorkest moet zijn? Er is een piccolo en het koper is sterk vertegenwoordigd, met ten opzichte van een klassiek orkest een uitbreiding met een bastrombone en een tuba. De hoorns zijn viervoudig bezet, in de klassieke tijd meestal dubbel.
13. Wat is globaal de dynamiek? Het fragment begint forte en eindigt na een diminuendo piano.
14. Hoe verhouden zich de eerste twee maten van de violen tot de tweede twee maten? De tweede groep van twee maten vormt een sequens met de eerste groep van twee maten.
15. De celli en contrabassen spelen in een andere maatsoort dan de rest van het orkest. Welke maatsoort zou dat kunnen zijn en wat is de technische term voor dit verschijnsel? De maatsoort is een tweekwartsmaat of vierkwartsmaat. Dit heet polymetriek.
16. Wat is het articulatievoorschrift voor de celli en contrabassen? Staccato.
17. Hoe beweegt zich de melodie van trompetten en trombones ten opzichte van violen en altén. Globaal beweegt de melodie van de trompetten in tegenbeweging met die van de violen en altén.
18. Het ritme van de fagotten is opmerkelijk. Geef een korte omschrijving en noem de technische term. Er klinken syncopen, omdat het relatief sterke maatdeel op de derde tel is overgebonden aan het voorafgaande zwakke maatdeel.

Vragen en opgaven hoofdstuk 18

1. Noem de twee soorten versieringen.

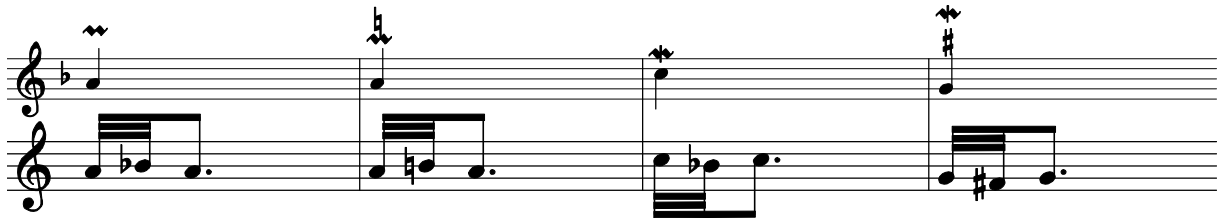
a. Willekeurige versieringen _____

b. Wezenlijke versieringen _____

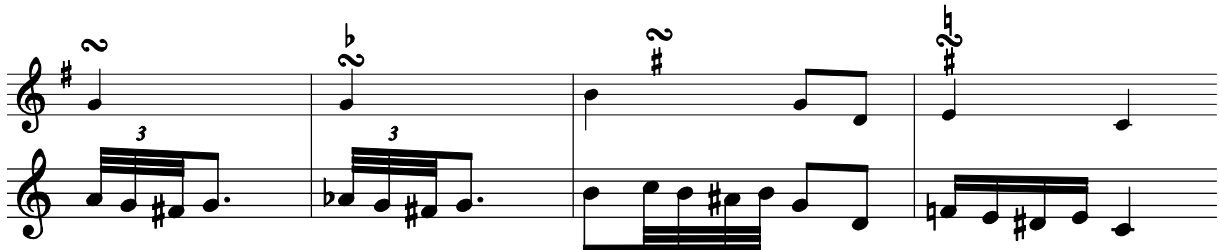
2. Wat is het verschil tussen een korte en een lange voorslag.

Een lange voorslag begint op de tel en heeft meestal de helft van de notenwaarde van de hoofdnoot, een korte voorslag wordt aangegeven met een streepje door de stok, begint op of voor de tel en is zo kort mogelijk.

3. Noteer de noten die gespeeld worden. Denk aan de voortekens. Hoe heten de versieringen.

4. Noteer de noten die gespeeld worden. Noteer ook de voortekens. Wat is de naam van de versiering.

5. Noteer de noten die gespeeld worden. Noteer ook de voortekens. Noteer de naam van de versiering.

6. Wat is het verschil tussen een arpeggio en een Schleifer.

Arpeggio is een gebroken akkoord, Schleifer een stukje toonladder.

7. Wat is een laddereigen versiering.

De tonen die gebruikt worden komen uit de toonladder die bij het stuk hoort.

Vragen en opgaven hoofdstuk 19

6. Welke toonladder wordt gebruikt in dit fragment uit *Prélude II (Voiles)* van Debussy. _____

De gebruikte noten zijn es ges as bes des, dus een pentatonische ladder.

7. En in dit fragment, uit dezelfde prelude? _____

De gebruikte noten zijn as bes c d e fis, dus een heletoonladder.

8. Het *Pink Panther*-thema van Henry Mancini staat in e-klein.

- a. Het motief onder de eerste haak is gebaseerd op een Em-akkoord met versieringstonen. Omcirkel de akkoordnoten.
- b. Het motief onder de tweede haak en de derde haak is helemaal gebouwd op de mineurbuesladder. Schrijf deze noten op als een toonladder van e^1 tot e^2 .

e g a b e s b d e

- c. Welke toon is bepalend voor het blueskarakter.

De bes

Met deze noot meegerekend zijn er zes verschillende noten die samen de bluesladder vormen, een noot meer dan de oorspronkelijke pentatonische ladder.